

vljava prijevode na njemački, talijanski [s predgovorom Carla Ginzburga], a evropski je etnolozi već nekoliko godina uvelike citiraju.

Peter Burke [1937] suvremeni je britanski povjesničar. Bavi se 16. i 17. stoljećem, i to ne samo "događajnom poviješću" nego ga zanimaju sveukupni povijesni tokovi u okviru one metodologije što ju je zacrtala francuska historijska znanost.

U ovoj raspravi istražuje "narodnu kulturu". Kultura je za njega "sustav značenja, stavova i vrednota zajedno sa simboličkim oblicima [izvedbama i artefaktima] u kojima oni dolaze do izražaja i u kojima su sadržani". Polazi, dakle, od antropološke definicije kulture. A nije ni čudo što taj povjesničar poseže za etnološkom odnosno antropološkom metodologijom. On, naime, polazi od toga da su povjesničari tek u posljednjih godina pokazali interes za društveni totalitet, za ukupnost društveno-kulturnih odnosa, čime se zapravo odavna bave i socijalni i kulturni antropolozi, ali i brojni evropski etnolozi. Stoga, kaže Burke, da bi "ponovo otkrio stavove i vrednote obrtnika i seljaka, nužno je modificirati tradicionalni tip pristupa koji su primjenjivali povjesničari kulture kao što su J. Burkhart, A. Warburg i J. Huizinga i posuditi koncepcije i metode drugih disciplina".

Istražujući narodnu kulturu u razdoblju između 1500. i 1800. on se, dakle, bavi srednjim i nižim, čak podređenim [donekle u Gramscijevom smislu] slojevima. Pri tome kritički pristupa pojmu "narod", razvija upitanost o njegovoj povijesti i o "otkriću narodne kulture" u cjelokupnom evropskom kontekstu. [Zanimljiv je u prilogu izbor 48 značajnih antologija i djela, objavljenih u Evropi između 1760. i 1846. koja "otkrivaju" narod; nota bene među njima su Fortis i Karadžić]. Isto tako uzdržava se od krute primjene koncepcije o dvije kulture, upozoravajući na višeslojnost ne samo društvenih nego i kulturnih odnosa; zalaže se za uvođenje dimenzije političkih odnosa,

tj. odnosa moći u povijesnu kulturološku analizu. Ali poznavajući tu nužnost on se kloni svake shematizacije. Jer upravo kulturni procesi pokazat će da je odnos podređenih i nadređenih mnogo slojevitiji nego što to pretpostavlja kruti "klasni" model.

Značajka je Burkeova djela, a to je vrlo poučno za našu struku, da on kulturne fenomene promatra u konkretnim povijesnim tokovima društvenih i ekonomskih odnosa i interakcija: regionalnih, političkih i nacionalnih. U isto vrijeme on nadilazi lokalna viđenja osobitosti.

Burke izvanredno poznaje literaturu o "narodnoj kulturi" i daje nadahnutu, kreativnu interpretaciju. Svjestan je toga da svaka sinteza uopćava i nužno zanemaruje pojedinačni izraz koji je baš u kulturnim fenomenima često bitan. Ali upozorava i na to da u narodnoj kulturi ima fenomena koji se javljaju na više mjesta u različito vrijeme, koji se ponavljaju i variraju pa sve to iziskuje raspravu. Stoga je potrebno nadmašiti regionalnu i lokalnu razinu istraživanja i teorijskog sagledavanja da bi se objasnile regionalne varijacije, odnosno da bi se varijante shvatile u korelaciji s općim povijesnim procesima.

U našoj situaciji, kako znanstvenoj tako i prijevodnoj, takav kompleksan pogled još je rijetkost. Zato bi Burkeova studija mogla biti odličan poticaj i našoj historijskoj i etnološkoj znanosti, to više što se autor obilno koristi našom građom. Osim Fortisa i Karadžića citira Lorda, Maju Bošković-Stulli i neke druge autore, u jednu riječ gotovo sve što je o našoj narodnoj kulturi i folkloru objavljeno na stranim jezicima [u indeksu pojmova i imena nalaze se Filip Višnjić, gusle, guslari, zapis, Avdo Međedović, hajduci; osobno znam da poznaje Držićev opus].

Knjiga je usto izvrsno napisana. Autor, naime, kaže: "Pišući mislio sam na čitaoca koji nije stručnjak, jer rasprava o narodnoj kulturi zadnji je tip knjige koja bi si mogla dopustiti da bude

